

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Č. j.: MSMT-24873/2023-1

Opatření obecné povahy

Maturitní zkouška

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) jako příslušný správní orgán podle ustanovení § 5a odst. 1 písm. b) zákona č. 67/2022 Sb., o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, ve znění pozdějších předpisů, určuje:

I.

(1) Cizinec podle § 1 odst. 1 zákona o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace (dále také „cizinec“), může v přihlášce k maturitní zkoušce k jarnímu zkušebnímu období 2024 nebo k podzimnímu zkušebnímu období 2024 nahradit úředně ověřené kopie dokladů o vzdělání vydaných školou mimo území České republiky podle § 4 odst. 3 vyhlášky č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“), čestným prohlášením, pokud doklady nemá.

(2) Cizinec konající maturitní zkoušku v roce 2024 může při konání didaktického testu z českého jazyka a literatury použít Pravidla českého pravopisu.

(3) Minimální rozsah písemné práce z českého jazyka a literatury, kterou cizinec koná podle § 14a odst. 1 vyhlášky v roce 2024, činí 200 slov.

(4) Nejnižší počet literárních děl v žákovském seznamu cizince podle § 14b odst. 2 vyhlášky v roce 2024 činí 15 děl.

(5) Cizinec konající maturitní zkoušku v roce 2024 může při konání ústní zkoušky před zkušební maturitní komisí, s výjimkou zkoušky z cizího jazyka, použít překladový slovník a při konání ústní zkoušky před zkušební maturitní komisí z českého jazyka a literatury může dále použít Pravidla českého pravopisu. Cizinci konajícímu maturitní zkoušku v roce 2024 se prodlužuje doba přípravy k ústní zkoušce před zkušební maturitní komisí, s výjimkou zkoušky z cizího jazyka, na 30 minut.

(6) Cizinci konajícímu maturitní zkoušku v roce 2024 se na jeho žádost prodlužuje doba konání písemné zkoušky podle § 17 odst. 2 vyhlášky a doba konání praktické zkoušky podle § 18 odst. 2 a 3 vyhlášky o 25 %. Při konání praktické zkoušky a písemné zkoušky cizinec může použít překladový slovník.

(7) Uchazeč střední škole doloží, že je cizincem podle § 1 odst. 1 zákona o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace,

u jarního zkušebního období 2024 do 14. prosince 2023 a u podzimního zkušebního období 2024 do 25. června 2024.

II.

Toto opatření obecné povahy nabývá účinnosti dnem 27. listopadu 2023.

Odůvodnění

Obecně

Podle § 5a zákona č. 67/2022 Sb., o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, ve znění pozdějších předpisů, může MŠMT určit opatření obecné povahy ve vztahu k cizincům s dočasnou ochranou mj. odlišný způsob nebo podmínky přijímání ke vzdělávání nebo ukončování vzdělávání, pokud by postup podle školského zákona nebo tohoto zákona nebyl možný nebo by způsobil nezanedbatelné obtíže.

Dne 24. února 2022 vypukl ozbrojený konflikt na území Ukrajiny invazí vojsk Ruské federace.

V návaznosti na to vznikla migrační vlna z území Ukrajiny. V reakci na ni byl Evropskou unií poprvé v historii aktivován čl. 5 směrnice Rady 2001/55/ES, na jehož základě byla v březnu 2022 vyhlášena na území Evropské unie dočasná ochrana pro osoby prchající z území Ukrajiny. V této situaci pak bylo v České republice přijato několik zákonů, které se souhrnně označují jako „Lex Ukrajina“. Konkrétně pro oblast školství jde o zákon č. 67/2022 Sb., který upravuje zvláštní opatření ve školství potřebné pro zvládnutí velkého množství příchozích osob.

V době, kdy Rada Evropské unie rozhodla o aktivaci mechanismu dočasné ochrany, nebylo možné predikovat, kdy bude válečný konflikt (a s ním spojená migrační vlna) ukončen. Dosavadní průběh konfliktu na Ukrajině však nenaznačuje, že by bylo možné hovořit o jeho blízkém ukončení. Proto je na úrovni Evropské unie předpokládáno prodloužení dočasné ochrany až do konce března 2024, a to s odkazem na čl. 4 odst. 1 výše zmíněné směrnice.

V návaznosti na to se mj. i předpokládá prodloužení platnosti zákona č. 67/2022 Sb. do 31. srpna 2024. Je zjevné, že přetrvává potřeba mít ke zvládnutí migrační krize účinné nástroje.

Podmínky maturitní zkoušky je nutné upravit již nyní, jelikož žák se přihlašuje k maturitní zkoušce k jarnímu zkušebnímu období 2024 nejpozději do 1. prosince 2023.

Ust. § 20 odst. 4 školského zákona stanoví právo na úpravu podmínek a způsobu konání didaktického testu z českého jazyka a literatury. Konkrétní úpravy stanoví vyhláška. Podle běžné právní úpravy platí následující:

U didaktického testu z českého jazyka a literatury se prodlužuje čas o 30 minut a žák má možnost použít překladový slovník. U didaktického testu z matematiky se prodlužuje čas o 10 minut a žák má možnost použít překladový slovník.

Úpravy jsou stanoveny i u profilové části. U písemné práce z českého jazyka a literatury se prodlužuje čas o 40 % a žák má možnost použít překladový slovník a Slovník spisovné češtiny (všichni žáci mohou použít Pravidla českého pravopisu).

Tato ustanovení jsou však nastavena na typickou situaci cizinců, kteří se vzdělávali alespoň 4 roky v přecházejících 8 letech před příslušnou zkouškou ve škole mimo území České republiky. Situace osob s dočasnou ochranou je však zcela odlišná.

Pokud by se postupovalo podle běžných pravidel pro uzpůsobení podmínek, která jsou vzhledem k uvedenému obecně nedostatečná, hrozila by vysoká neúspěšnost žáků cizinců u maturitní zkoušky, a to nikoliv pro zvládnutí odborné složky vzdělávání, ale kvůli krátkému času na ovládnutí českého jazyka na vysoké úrovni. To by ztížilo přístup cizincům na trh práce nebo k dalšímu vzdělávání pouze z důvodu potřeby delšího časového úseku pro znalost českého jazyka v potřebné úrovni.

Není žádoucí využít cestu doporučení ze školského poradenského zařízení z důvodu kapacitních možností těchto zařízení. Tímto opatřením obecné povahy se uplatní uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky plošně.

Je podstatné zdůraznit, že příchod velkého množství osob z Ukrajiny je důsledkem invaze vojsk Ruské federace. Tyto osoby svůj příchod na území ČR neplánovaly a nepřipravovaly se na něj. Běžná právní úprava nepočítá s případem masivní migrační vlny.

Cizinci s dočasnou ochranou se vzdělávají v českých školách v důsledku vojenského napadení Ukrajiny, tito žáci byli nuceni opustit svou zemi a hledat útočiště jinde. V českých školách jsou vzdělávání nejdříve od jara 2022, tudíž ke konání maturitní zkoušky na jaře 2024 přistupují se stále velkým jazykovým hendikepem. Je však důležité si uvědomit, že stále dochází k pohybu osob s dočasnou ochranou, tedy průběžně přicházejí i „noví“ cizinci s dočasnou ochranou.

Ministerstvo si je vědomo toho, že žáci nemusí disponovat doklady potvrzujícími, že se v posledních osmi letech vzdělávali alespoň čtyři roky ve škole mimo území České republiky (což je nezbytné pro doložení podmínky podle § 20 odst. 4 školského zákona), proto upravujeme pravidla, na základě jakých dokladů budou moci toto potvrdit.

Existence jazykové bariéry může být zmírněna povolením použít překladový slovník či Pravidel českého pravopisu při zkoušce z českého jazyka a literatury a ostatních zkouškách konaných formou ústní zkoušky před zkušební maturitní komisí a taktéž navýšením času na přípravu k ústní zkoušce s ohledem na možnou práci s překladovým slovníkem.

S výše uvedeným pak úzce souvisí i speciální pravidlo pro sestavení žákovského seznamu literárních děl, cizinci mohou k četbě literárních děl, a to zejména českých autorů, objektivně využívat mnohem kratší časový úsek, proto se snižuje celkový počet literárních děl, jež jsou nutná pro sestavení žákovského seznamu.

Krátká doba pobytu cizince a jazyková bariéra jsou při konání písemné práce z českého jazyka a literatury taktéž limitující, proto se tímto opatřením snižuje minimální rozsah práce o 50 slov na 200 slov. Ostatní kritéria stanovená ředitelem školy pro konání písemné práce z českého jazyka a literatury však musí být zachována.

Jiné úpravy modelu maturitní zkoušky nepovažuje ministerstvo za nutné, neboť úspěšným ukončením posledního ročníku vzdělávání žák prokazuje, že splnil výstupy dle rámcových vzdělávacích programů, tudíž jsou jeho znalosti včetně komunikačních dovedností odpovídající stanovené úrovni daného oboru vzdělání. Pokud by cizinec neprokázal dostatečné výstupy stanovené rámcovým a školním vzdělávacím programem a byl přesto k maturitní zkoušce přihlášen a neukončil poslední ročník vzdělávání v řádném termínu úspěšně, bude konat maturitní zkoušku v podzimním zkušebním období, pokud úspěšně dokončí vzdělávání nejpozději v srpnu 2024, případně může požádat o opakování ročníku či přijetí do vyššího ročníku vzdělávání dle stávající platné legislativy a pokusit se vykonat maturitní zkoušku v následujícím školním roce. Každý žák má k vykonání maturitní zkoušky 1 termín řádný a 2 opravné.

K čl. I

Ministerstvo tímto opatřením obecné povahy v souladu s § 5a odst. 1 písm. b) zákona č. 67/2022 Sb. upravuje některá pravidla konání maturitních zkoušek.

Toto opatření se vztahuje na žáky, kteří jsou cizinci s dočasnou ochranou, kteří konají maturitní zkoušky v jarním zkušebním období 2024 i v podzimním zkušebním období 2024, a to jak na řádné termíny, tak i na opravné a náhradní.

K odst. 1

Dle § 4 odst. 3 vyhlášky žák k přihlášce k maturitní zkoušce, pokud chce mít uzpůsobené podmínky dle § 20 odst. 4 školského zákona, doloží příslušné úředně ověřené kopie dokladů o vzdělání vydaných školou mimo území České republiky. Protože cizinec nemusí mít k dispozici všechny příslušné doklady o získaném zahraničním vzdělání, může tyto doklady nahradit čestným prohlášením. Dle § 20 odst. 4 školského zákona se osobám, které se vzdělávaly alespoň 4 roky v přecházejících 8 letech před příslušnou zkouškou ve škole mimo území České republiky, upraví podmínky a způsob konání zkoušky ze zkušebního předmětu český jazyk a literatura.

K odst. 2

Cizinci se tímto opatřením umožňuje použít u didaktického testu z českého jazyka a literatury Pravidel českého pravopisu. Cizinec má možnost dle platné legislativy u didaktického testu používat překladový slovník a u písemné práce používat překladový slovník, Slovník spisovné češtiny a Pravidla českého pravopisu.

Uzpůsobení podle běžné právní úpravy zůstává nedotčeno. Tímto ustanovením se toliko přidávají uzpůsobení navíc.

K odst. 3

Tímto opatřením se dále mění minimální rozsah slov písemné práce z českého jazyka a literatury dle § 14a vyhlášky (ten stanovuje minimální rozsah 250 slov), pro cizince je minimální rozsah písemné práce z českého jazyka a literatury stanoven na 200 slov. Toto opatření úzce souvisí s krátkou dobou vzdělávání cizinců v českém vyučovacím jazyce a z toho plynoucí omezenou slovní zásobou. Ve stanoveném čase ředitelem školy budou také cizinci moci používat překladový slovník a Pravidla českého pravopisu, což ještě dobu pro vlastní tvorbu písemné práce může navýšit.

K odst. 4

Cizinec má tímto opatřením umožněno předložit do 31. března 2024 pro jarní zkušební období a do 30. června 2024 pro podzimní zkušební období žakovský seznam literárních děl sestavený z nejméně 15 literárních děl, může tedy uvést o 5 literárních děl méně, než je stanoveno vyhláškou. Důvodem tohoto opatření je velmi krátký časový prostor, ve kterém se cizinci vzdělávali v České republice a nestihli se seznámit s tak rozsáhlým počtem literárních děl, jako žáci vzdělávající se v denní formě vzdělání 4 roky.

K odst. 5

Stanoví se, že cizinec u ústní zkoušky konané před zkušební maturitní komisí může použít překladový slovník (vyjma zkoušky z cizího jazyka). U zkoušky z českého jazyka a literatury může navíc ještě používat Pravidla českého pravopisu. Aby cizinec mohl překladový slovník a Pravidla českého pravopisu při přípravě na zkoušku použít, je opodstatněné, aby měl pro tuto činnost navíc i navýšený čas na přípravu ke zkoušce. Proto se prodlužuje cizinci příprava k ústní zkoušce na 30 minut (vyjma zkoušky

z cizího jazyka). Cizinec samozřejmě není povinen využít všechen čas na přípravu. Podle běžné právní úpravy příprava k ústní zkoušce z českého jazyka a literatury a z cizího jazyka trvá 15 až 20 minut.

K odst. 6

Nově se stanovuje uzpůsobení pro cizince u písemné zkoušky a praktické zkoušky profilové části maturitní zkoušky. Cizinci budou mít navýšený celkový čas o 25 % a budou moci použít překladový slovník.

Podle běžné právní úpravy (§ 17 a 18 vyhlášky) platí, že délku písemné zkoušky a praktické zkoušky stanoví ředitel školy.

Praktickou zkoušku koná žák nejdéle 3 dny, u uměleckých oborů 2 až 4 týdny. Tímto opatřením se cizincům prodlužuje čas, stanovený ředitelem školy, o 25 %, tj. oproti svým spolužákům mají cizinci delší čas na vykonání praktické zkoušky. Pokud tedy ředitel školy stanoví délku praktické zkoušky při horní hranici limitu, u cizinců dojde k prodloužení nad horní limit podle běžné právní úpravy.

Podle běžné právní úpravy dále platí, že v jednom dni trvá praktická zkouška nejdéle 420 minut. Toto omezení zůstává zachováno i pro cizince.

Písemná zkouška trvá nejdéle 300 minut. Toto omezení zůstává zachováno i pro cizince.

K odst. 7

Podmínkou pro postup podle tohoto opatření je, že cizinec společně s přihláškou doloží, že se na něj vztahuje dočasná ochrana. Žák se musí pro jarní zkušební období 2024 přihlásit nejpozději do 1. prosince 2023 a do 14. prosince 2023 doložit, že je cizincem podle § 1 odst. 1 zákona o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace. Pro podzimní zkušební období žák doloží, že se na něj vztahuje dočasná ochrana společně s přihláškou, tedy nejpozději do 25. června 2024.

K čl. II

Toto opatření obecné povahy nabývá účinnosti podle § 5a odst. 3 zákona č. 67/2022 Sb. dnem vyvěšení na úřední desce.

Poučení

Proti tomuto opatření obecné povahy podle § 173 odst. 2 správního řádu nelze podat opravný prostředek.

doc. PhDr. Mikuláš Bek, Ph.D.
ministr školství, mládeže a tělovýchovy

Vyvěšeno dne 27. listopadu 2023.